

Çocuklarda para yönetimi

İsteklerimiz sonsuz ama bütçemiz limitli. Birçok anne-baba limitleri çocuklarına hissettirmemeye ya da para konusunu hiç açmamaya özen gösteriyor. Oysa bu onlarda para bilincinin gelişmesini engelliyor. Bu yüzden para konusunda çocukları küçük yaşlardan itibaren eğitmek şart. Unutmayın; ne kadar erken, o kadar iyi!

insanların parayla ilişkisi toplumdan topluma değişkenlik gösteriyor. Bazı ülkelerde parasız ya da çok az parayla bir yaşam sürmek mümkünken, bazı ülkelerde adım atsanız para. Devletlerin de bu konuda tutumları farklı. Kimisi tasarrufu teşvik ediyor, kimisi tamamen bireylerin inisiyatifine bırakıyor. Ülkemizde de devlet katkıları son dönemlerde tasarrufu teşvik etmeye başladı. Bazı bankalar da bilinçlendirme çalışmaları yapıyor, hatta işe çocukları eğitmekten başlıyorlar.

Ancak, önce biz yetişkinler para yönetimini öğrenmeliyiz. Davranış Bilimleri Enstitüsü'nden Uzman Klinik Psikolog Şeyda Özdalga, "Yapılan araştırmalar, yetişkinlerin para yönetiminin sorun olduğunu gösteriyor" diyor; "Kredi borçları, ödenemeyen, ertelenen kredi kartları, eşten dosttan alınan borçlar, önce harcayıp sonra ödeme çabaları, gelirden çok giderin olması, tüketim fazlalığı, yatırım riskleri, hesaplanamayan koşullar gibi..." Pedagog Öznur Simav tüketim çılgınlığının ulaştığı noktalara dikkat çekiyor ve çocuklarımızı para konusunda eğitmemiz gerektiğinin altını çiziyor; "Çocuğumuzun yarınlarmın güven altında olduğunu hiçbirimiz söyleyemeyiz."

PARA BİLİNCİ ÇOCUĞA NASIL AŞILANMALI?

Özdalga, önce para bilincinin oluşum sürecini açıklıyor: "Çocukta tüketim alışkanlıkları, psiko-sosyal kimliğin geliştiği 3-6 yaşlarından itibaren başlar. Bu dönemden itibaren çocuğa para nedir, nasıl kazanılır, nelere harcanır gibi bilgiler onların yaşamında somutlaştırılarak anlatılmalı. Biriktirmeyi, beklemeyi, paranın neleri, ne kadar alabileceği, her istediğine ulaşamayabileceği öğretilmeli. 6-10 yaşlarında para verip istek ve ihtiyaçları karşılanmalı, 11 yaşından sonra ise aile bütçesine göre haftalık harçlık ile bütçe yapması desteklenmeli. Harçlık vermek çocuğun özgüvenini ve sorumluluklarını artırır, kendini değerli hissettirir."

BÜYÜKLERİN ZAAFLARI ÇOCUĞA ZARAR VERİYOR

Anne-babalar çocukları için en iyisini istiyor ve kesenin ağzını açıyorlar. Hatta çoğu zaman

bütçelerini zorlayarak! "Anne-babaların 'ben alamadım, çocuğum alsın', 'benim çocuğum en iyisine layık', 'bende görsün ki, hep bu standardı istesin', 'eksik kalmasın, ezik hissetmesin' zaafı çocuklarına zarar verebiliyor" diyor Psikolog Özdalga. "Bu nedenle harçlığın, verilenlerin fazlalığı tatminsiz, daha çok tüketen, üretmeyi bilmeyen, hep çevresinden almayı isteyen, yaşam mücadelesinde, sorun çözme becerisinde gelişemeyen bireylere sebep olabiliyor. Çocuğa verilenlerin azlığı da çaresizlik, hayal kırıklığı, değersiz hissetme, engellenmişlik yaratarak öfke problemlerine, davranış sorunlarına sebep olabiliyor."

Bu nedenlerden dolayı Psikolog Özdalga'nın önerisi, sosyo-ekonomik koşullara uygun bir miktarın çocuğa verilmesi...

ÇOCUKLARA TASARRUFU ÖĞRETMEK

Çocuklar bazen aşırı talepkar oluyor. Fakat kaynakların sınırlı, istek ve ihtiyaçların sınırsız olduğunu daha küçük yaşta anlamaları şart. Aileler bu konuda net tavır koymalı. Anne-babasının tüm gün emek ve zaman harcayarak para kazandığını gören çocuklar bu sınırı daha kolay kabulleniyor. En pahalısını isteyen çocuğa, daha ucuz bir alternatif sunmak, bekleyip biriktirip almasını sağlamak, emek harcayıp ulaştırmak daha akılcı bir yaklaşım.

Pedagog Öznur Simav gündelik hayatta 'parasız' hiçbir şey yapılamayacağına dair çocuklarda oluşacak algıyı kırmak için tüm değerleri öğretmemiz gerektiğinin de altını çiziyor. "Dünyada sular, topraklar, yiyecekler, ormanlar gibi doğal kaynaklarımız yok oluyor. Çocuklarımıza bu değerleri öğretmek ve günlük yaşantımızın içine yerleştirmek gerekiyor. Okulda bu konuda yapılan eğitimlerin evde

ÇOCUKLARA PARA YÖNETİMİ NASIL ÖĞRETİLİR?

- Hesap açtırın. Düzenli yatırdıkça, birikip çoğalmasını takip etsin.
- Bilgi, beceri ve emeğiyle para kazanmasını sağlayın. Okuduğu kitapları, CD'leri, giyim eşyalarını, yaptığı bir keki, limonatayı satmak, ders vermek, beceri öğretmek, yaşlıya hizmet etmek, küçük bir çocuğa bakmak, oynamak gibi...
- Evdeki bazı sorumlulukların arkasından ufak bir bedelle ödüllendirin. Çöpü dökme, temizlik yapma, arabayı yıkama sonrasında emeğinin karşılığını vermek gibi (Parasız iş yapmamasını, karşılıksız yardım etmemesini önlemek için miktar sembolik olmalı!)
- Çocuğunuza yaşına göre günlük, haftalık, aylık harçlık verin ki bütçe yapmayı öğrensin.
- Şeffaf bir kumbarası olsun. Biriken parayı görmesi onu birikime teşvik eder.
- Çalışma ortamınızı görmesini sağlayın. Çalışma koşullarını, emeğinizi değerlendirsin.
- Babanın, annenin, yakınınızın yanında tatil zamanlarında çalışsın.
- Evdeki para ile ilgili kararlarınızda onun da fikrini alın.
- Anne-baba olarak birlikte hareket etmelisiniz. Eğer aynı ayrı yerlerden harçlık alır ve çok para sahibi olursa isteklerine kolay ulaşır.
- Aynı malın farklı fiyatlarını bulma oyunu oynayın. Alışverişlerinizde bu gözlemlerinizi paylaşın. 'Para harcarken de kazanırsın' felsefesini öğrenin.
- Parasını eğlence, kısa ve uzun vadeli tasarruflar olarak bölmesini sağlayın.
- Almak istediği hedefe ulaşması için tasarruf etmesini sağlayın.
- Monopoly gibi para kavramını öğreten oyunlar oynayın.

pekiştirilmesi önemli. Anaokulu döneminde çocuklar, anne-babalarını dikkatle taklit ederek büyür.

Evde, kullanılmadığı sürece muslukların kapatılması, su giderlerinin en kısa zamanda tamir edilmesi çocuğa evde bu eğitimi alma fırsatı veriyor."

**ÇOCUKTA
TÜKETİM
ALİŞKANLIKLARI,
3-6 YAŞLARINDAN
İTİBAREN BAŞLAR.
BU DÖNEMDEN
İTİBAREN ÇOCUĞA
PARA NEDİR,
NASIL KAZANILIR
GİBİ BİLGİLER
ANLATILMALI.**

BANKALAR NE YAPIYOR?

HSBC çocukları eğitiyor

HSBC tarafından 40'a yakın ülkede finanse edilen, Genç Başarı Vakfı iş birliği ve Şişli İlçe Milli Eğitim desteği ile ilköğretim öğrencilerine 'Akıllı Para Yönetimi Programı' düzenleniyor. Amaç çocuklara para yönetimi becerileri kazandırmak. Altı bölüm ve altı haftadan oluşan programda, HSBC çalışanları gönüllü öğretmenlik yapıyor. Her hafta bir saat okullara giderek, paranın toplumdaki rolü, parayı dengeli kullanma, iş kurarak gelir elde etme ve bilinçli tüketici olma öğretiliyor.

Çocuklar bu programda kendi işlerini kuruyor, banka hesaplarını yönetiyorlar. Harcamalarının ve birikimlerinin sonuçlarını birebir gözlemliyorlar. Oyunda doğru veya yanlış yok. Banka hesaplarındaki paralarını kullanıp bilgisayar oyununu alabiliyor veya parasını biriktirip bisiklet alabiliyorlar.

Oyun boyunca kararlar alarak, bilinçli tüketici olma kavramını sözde değil deneyimleyerek öğreniyorlar. Program, 2011 senesinde HSBC'den 35 kişilik gönüllü öğretmen kadrosuyla 240 öğrenciye ulaşmıştı. 2012-2013 öğretim yılında ise hedef 100 gönüllü ile 900 öğrenciye akıllı tüketici olmayı aşılacak.

İş Bankası'ndan çocuklarla para yönetimi

Cumhuriyetle yaşıt İş Bankası kumbaraya hep önem verdi. Şimdiki tüm anne-babaların muhtemelen bir tane İş Bankası kumbarası vardı. Ülke çapında tasarruf bilincinin de simgesi olan İş Bankası Kumbarası 1928 yılında hayatımıza girdi. Çocuklarda tasarruf bilincinin benimsenmesi görevini üstlenen kumbara, zamanla günlük yaşamın bir parçası haline geldi. İş Bankası, Türkiye İş Bankası Müzesi'nde çocuklara tutum ve tasarruf bilincini aşılama misyonuyla, çarşamba ve cuma günleri "Bütçe Tutum Tasarruf" atölyesini başlattı. Yaz ve yarıyıl tatilleri hariç, eğitim-öğretim dönemleri boyunca atölyede tasarruf etme fikrinin yerleşmesi için çizgi film gösteriyor, hikaye anlatıyor, etkileşimli oyunlar oynanıyor ve kartondan kumbaralar yapılıyor. Bugüne kadar 175 atölyede toplam 5679 öğrenci harçlıklarını nasıl kullanacağını öğrendi.

Yapı Kredi'den Kartopu Özel Tasarruf Programı

Yapı Kredi'nin 'Kartopu Özel Tasarruf Programı' kişiye özel para biriktirme ve geleceği teminat altına alma imkanı sunuyor. Bu fonun altında yer alan 'Minik Adım Fonu' ise birikim sahibi olanların çocukları adına birikim yaparak çocukların güvenli bir geleceğe kavuşmasına yardımcı oluyor. Verilen talimat sonrasında düzenli olarak belirlenmiş fon sepeti ve miktarlarda fon alımları yapılıyor. Minik Adım işlemleri Yapı Kredi şubelerinden ve internet bankacılığında yapılabilir.